

BERNAT ROCA ARQUITECTE I ESCULTOR TRESCENTISTA

La personalitat de mestre Bernat Roca és justament conceptuada com una de les més excepcionals d'entre les dels arquitectes palatins que formaren escola en temps del gran rei Pere III, tan afectat per les obres públiques.

L'inici de la vida artística del mestre fins ara resta ignorat, però és possible que la seva formació professional tingués lloc a la ciutat de Barcelona.

La primera referència documentada de Bernat Roca ens el presenta com a mestre escultor; l'any 1355, per part del monarca *Cerimoniós*, li fou encomanada una obra de talla de fusta, o sia la d'una carrossa sobre la qual onejaria l'estandart reial, amb motiu de la projectada expedició a l'illa de Sardenya. En aquesta avinentesa, a jutjar pel que s'indica en l'ordre de pagament disposada pel rei Pere III, En Bernat era un mestre ja format, i que comptava amb gent assalariada que treballava sota la seva direcció (docs. 1 i 2).

Cinc anys més tard, En Bernat Roca ja es titula mestre d'obres de la catedral de Barcelona, amb motiu de presentar el mestre imagineire Pere Moragues i el pintor Jaume Serra, com a fiadors o avalistes que garantien el compliment del contracte de l'obra d'un tabernacle de fusta per a l'altar major de l'església del monestir de Santa Maria de la Mercè, de la nostra ciutat,¹ i de l'escultura de la imatge de la Verge Maria, de set pams d'alçada, mida que correspon exactament a la de l'actual imatge recuperada,² que, al nostre entendre, deu ésser l'entallada pel mestre Pere Moragues.

1. F. GAZULLA, *La Orden de Nuestra Señora de la Merced. Estudios histórico-críticos (1218-1317)*, (Barcelona 1934), 363-364, n. 210.

2. J. M. MADURELL MARIMÓN, *El palacio real mayor de Barcelona. Nuevas notas para su historia*, «Analecta Sacra Tarraconensia», XIII (1937-1940), 97.

Bernat Roca rebé, passats cinc anys, un encàrrec similar a l'anterior, limitat tan sols a l'obra de talla d'un tabernacle, i que es destinava a decorar l'església parroquial barcelonina dedicada als sants Just i Pastor.³

L'exercici de mestre major de la Seu de Barcelona no fou impediment perquè Bernat Roca, per disposició dels consellers, dirigís la construcció d'un nou enginy o màquina excavadora de terres anomenada «roda o nora», per tal de facilitar la formació dels valls o fossats, que junt amb les noves muralles a construir, sens dubte havien de contribuir a la millor i més eficient fortificació de la ciutat (doc. 3).

La construcció d'aquell mecanisme, que per altra part estaria d'acord amb el projecte de mestre Bernat Roca, proporcionà ocupació a molts obrers, els quals amb gran cuïta enllestiren la màquina excavadora en unes catorze setmanes.⁴

Una de les activitats, altrament poc conegudes, de mestre Bernat Roca, de caràcter econòmic industrial, és la de la seva intervenció directa en unes empreses constructores d'obres arquitectòniques o escultòriques, indubtablement derivades de l'especial circumstància que en aquell temps la professió d'escultor la trobem molt sovint lligada amb la d'arquitecte.

Per altra part, suposem que Bernat Roca degué ésser un dels principals socis de les dites companyies de construccions, junt amb altres rellevants figures d'arquitectes i escultors de l'època, tal com tot seguit veurem.

En primer lloc, trobem el nom de Bernat Roca associat al de l'escultor d'imatges Pere Moragues en la construcció de la tomba sepulcral de l'infant Ramon Berenguer, comte d'Empúries, i de la seva muller Maria Álvarez. Així explícitament ens ho declara una escriptura de poder del 12 de maig de 1367, que l'esmentat mestre major de l'obra de la catedral de Barcelona, firmà a favor del seu consoci (doc. 4).

Per un altre document, signat sis dies després, tenim notícies d'uns altres companys de la societat que mestre Bernat Roca tenia constituïda per a l'empresa d'unes obres que no s'especifiquen, al Palau Reial Major de Barcelona. Aquests artistes associats foren Pere Martí, Bernat

3. A. RUBIÓ LLUCH, *Documents per l'història de la cultura catalana Mig-Eval* (Barcelona 1918), II, 148, doc. CXLVII.

4. J. M. MADURELL MARIMÓN, *Pere el Ceremoniós i les obres públiques*, «Miscel·lània Finke d'Història i Cultura Catalana», «Analecta Sacra Tarraconensia», XI (1935), 377, n. 33.

Martí, Pere Arús, Guillem Martí i Pere Llobet (doc. 5), o sia en total sis coparticipants en l'exploració dels negocis de l'esmentada companyia de construccions.

Notem com, en la data damunt dita, fou autoritzada davant de notari una àpoca del preu de venda d'una partida de finestrals de pedra, el nombre dels quals no ens és possible de determinar, degut a la mutilació parcial de l'escriptura protocolitzada (doc. 6).

Aquest rebut té per a nosaltres un doble interès: en primer terme, perquè s'hi fa esment dels socis de l'esmentada empresa constructora, Pere Arús⁵ i Pere Martí. Ambdós mestres actuaren com a apoderats dels compradors Bernat Roca, Guillem Martí i Pere Llobet. Per altra banda, és interessant conèixer les personalitats dels tres venedors que proporcionaren el material petri, o sien Jaume Mulner, Pere Arús i Bernat Martí, qualificats com a «Iambardus».⁶

Segons el costum de l'època, aquesta darrera denominació, en molts casos, era indicadora de l'ofici de picapedrer, mentre que en altres era considerada com a sinònim de l'ofici de mestre d'obres.

El lliurament de les pedres treballades pels tres mestres dalt anomenats, els quals en aquest cas particular hem de conceptualitzar com a picapedrers, anava consignat a nom de Bernat Roca, Guillem Martí i Pere Llobet, o sia a tres dels sis socis que constituïen la propdita empresa constructora.

Si bé l'anterior document, en forma explícita, no ens indica la destinació d'aquells finestrals, cal suposar que foren aplicats als treballs constructius d'una de les dues mansions palatines que els nostres comtes-reis posseïen en la nostra ciutat, ja que tan sols s'indica que eren per a obres del senyor rei — «ad opus eiusdem operis domini regis» (doc. 6).

Amb tot, podem considerar aquelles pedres com a material utilitzat per a la construcció de l'estada reial major de Barcelona, si tenim en compte que una de les parts contractants, rebedora del dit material, era soci de l'empresa constructora de l'esmentat palau, com clarament ens indica una escriptura inacabada que precedeix la que ara és objecte dels presents comentaris (doc. 5).

Alguns dels consocis de Bernat Roca foren arquitectes de notòria

5. El mestre de cases Pere Arús actuà com a «mestre maior de la obra del mur de la Portaferriosa», de Barcelona (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Clavaria, vol. 2, anys 1359-1360, f. 264, albarà de 27 de novembre de 1360).

6. J. M. MADURELL MARIMÓN, *El palacio real mayor de Barcelona. Nuevas notas para su historia*, «Analecta Sacra Tarraconensia», XIII (1937-1940), 96.

fama. Per exemple, Guillem Martí ens és conegut com a mestre major de l'església parroquial de Santa Maria del Pi,⁷ mentre Pere Llobet ens n'és per les obres de la Casa del Consell de la ciutat de Barcelona,⁸ i així mateix, com a «mestre maior de la obra del mur del Portal de Santa Anna».⁹

Pocs dies després de la firma de les dites escriptures, el 22 de maig, En Bernat Roca, formalment es comprometia a donar participació a Pere Moragues de la meitat del lucre que obtingués, corresponent a la quinta part a ell assignada de les cinc convingudes amb els seus consocis en l'empresa de les obres del Palau Reial de Barcelona (doc. 7). Aquest acolliment del nou consoci de Bernat Roca suposa la intervenció directa de Pere Moragues en els propdits treballs constructius, emperò aprofitant tal vegada les bones qualitats artístiques d'aquest com a mestre escultor.

L'associament a mitges entre Pere Moragues i Bernat Roca ens dóna lloc a ratificar la hipòtesi que la imatge de la Verge de la Mercè, tal vegada la mateixa avui conservada, degué esculpir-la el ja esmentat Pere Moragues.

L'àpoca que el 30 d'agost d'aquell mateix any és atorgada per Bernat Roca, Guillem Martí i Pere Llobet, a favor de Pere Arús i Bernat Martí, encara que no sia prou explícita, ens permet de suposar que correspon a unes quantitats de diner rebudes com a resultat de la liquidació de comptes, feta tant per la pedra rebuda, com en pagament dels jornals invertits en les obres del Palau Reial de Barcelona (doc. 8).

Bernat Roca complimentà així mateix diversos encàrrecs que li feren els consellers barcelonins, tals com els de les obres de la font de Sant Just (docs. 9, 10 i 11), places del Blat (doc. 12) i de Sant Jaume (doc. 14)

7. «Guillelmo Martini, magistro maiori operis ecclesie Sancte Marie de Pinu Barchinone.»

AHPB, Francesc de Lavernosa, llig. 2, man. vend. any 1360, f. 1, 29 de juliol de 1360.

8. Pagament a «Pere Lobet, mestra de la obra de la Casa del Consell de la dita ciutat», en «satisfacció e remuneració de alguns treballs que aquest any ha sostenguts, axí en anar a veure los taylls de la ciutat, qui són a Montjuich e destinyar aquells, com en altra manera per rahó de la dita obra.» (AHCB, Clavaria, vol. 10, anys 1371-1374, f. 37^v, albarà i àpoca de 28 i 16 de desembre de 1371). Aquest Pere Llobet deu ésser el mateix a qui el rei Pere el Cerimoniós féu una gràciosa concessió a instàncies de la reina Elisenda, vídua del rei Jaume II d'Aragó: «Petro Luppeti, domorum operario et piquerio civitatis Barchinone» (ACA, reg. 1159, f. 109: Barcelona 25 de juny de 1358).

9. AHCB, Clavaria, vol. 2, anys 1359-1360, f. 264, albarà del 27 de novembre de 1360.

i altres per a la conducció d'aigües per al proveïment de la nostra ciutat (docs. 17 i 18).

A més de les propdites activitats de mestre Bernat Roca, ens en són conegudes d'altres també com a especialista en obres hidràuliques. D'ell podem dir que s'encarregà de l'«obra de manar l'aygua al palau del senyor rey», segons així ens indica una referència d'una lletra de Pere III, en la qual disposa el lliurament de la quantitat de 4000 sous donats per la ciutat de Barcelona per tal de contribuir, mitjançant aquesta generosa oferta, a sufragar les despeses que féu el monarca *Cerimoniós* per a portar a terme les obres de la conducció d'aigües (docs. 15 i 16), treballs ja iniciats en temps del rei Jaume II.¹⁰

Home expert i dels més cèlebres en la construcció d'edificis degué ésser mestre Bernat Roca, i com a tal considerat, ja que el rei Pere III, el 21 de gener de 1370, li concedí llicència per dos mesos per tal de traslladar-se a Saragossa «per dictar e ordonar» les obres que fos necessari practicar en les cases del palau de l'arquebisbe de la dita ciutat, destruïdes a causa d'un incendi (doc. 13).

Registrem, així mateix, que Bernat Roca rebé una nova prova de confiança per part del rei Pere *el Cerimoniós*, en recomanar-li aquest la pràctica de la visura del temple de Sant Salvador de la ciutat de Saragossa, que estava a punt d'enrunar-se, per tal que donés el seu parer abans de portar a terme la consolidació de la dita església (docs. 20 i 21).

En aquell mateix any 1380, el rei Pere III, en ordenar per escrit al seu tresorer Pere Desvall el pagament a Bernat Roca de la quantitat de 55 lliures barcelonines, trobem transcrites les següents laudatòries paraules per al dit mestre, «fideli magistro operum nostrarum Bernardo Rocha» (doc. 19).

Una escriptura de poders atorgada el 30 d'agost de 1385 pels mestres Bernat Roca, Pere Arús i Arnau Bargués — que més tard fou el renomnat arquitecte reial i de la ciutat de Barcelona —, a favor de Jaume de Vivers (doc. 22), ens dóna lloc a suposar que els tres primers devien ésser socis d'una empresa constructora d'edificis i que molt possiblement executaria obres en el convent de Sant Pere de les Puelles, encara que la dita escriptura, poc explícita, clarament no ens ho declari.

Tres anys més tard, Bernat Roca, junt amb el mestre fuster barceloní Bernat Moragues, practicà un reconeixement de l'edifici de la

10. J. M. MADURELL MARIMÓN, *El palacio real mayor de Barcelona. Nuevas notas para su historia*, «Analecta Sacra Tarraconensia», XIII (1937-1940), 97.

rectoria de Sant Andreu de Palomar, per tal de valorar les obres necessàries per a la reparació i consolidació d'aquell immoble (doc. 23). Una visura similar fou així mateix practicada, un mes després, per dos mestres de la propdita localitat: Bernat Artés i Guillem Solà.¹¹

La darrera referència inèdita de Bernat Roca ens l'ofereix una època de 45 florins; ignorem, però, el concepte en virtut del qual li fou satisfeta la dita quantitat de diner (doc. 24).

Amb tot i la participació directa i personal de mestre Bernat Roca en les empreses constructives, morí pobre el 1390 en la nostra Ciutat Comtal.¹² Això ens fa creure que no fou l'afany de lucre que guià els seus treballs, sinó l'empenta abrandadora de l'amor envers l'art, malgrat ésser l'arquitecte predilecte del seu temps i excellir entre altres, tals com Guillem Carbonell, Arnau Artaguil i Francesc Marcet, mestres majors dels palaus reials de Barcelona.

DOCUMENTS

I

[Barcelona, 7 d'octubre de 1355.]

Petrus, Dei gracia, rex Aragonum, etc.

Dilecto consiliario et thesaurario nostro Bernardo de Ulzinellis, militi legumque doctori. Salutem et dileccionem.

Quia nobis constat relacione Consilii nostri quod dimisimus Barchinone pro expedicione nostrarum armatarum, quod Bernardo Rocha, sculptori Barchinone debentur, viginti octo libras et sexdecim solidos barchinonenses, tam pretextu logeriorum magistrorum et aliarum personarum qui operati fuerunt in carru facto per dictum Bernardum, quo nos fecimus benedici et erigi nostre regale vexillum per viagio Sardinie in Barchinone, quam empcionis fuistium, clavorum et aliarum rerum necessarium ad predicta, prout de hiis idem Bernardo computum dedit per minutum.

Ideo nobis, dicimus et mandamus quatenus de peccunia ad vestras manus proventura de penis illorum qui ianuenses eis traditos in comande abire promiserunt seu eos fecerunt fugitivos. Et in deffectu huiusmodi peccunie de quacunque alia peccunie curie nostra, que est velerit, penes nos tribuatis et solvatis prefato Bernardo Rocha, vel cui voluerit loco sui dictas viginti octo libras, sexdecim solidos Barchinone, et facta solutione presentem ab eo recuperetis cum apocha de soluto.

Datam Barchinone, septima die octobris, anno a Nativitate Domini millesimo .ccc^o. quinquagesimo quinto. Michaelis prothonotarius.

Ferrarius de Magerola ex in Consilio
ad relacionem Vitalis de Blanes consilarii

ACA, reg. 1326, f. 26.

11. Arxiu Diocesà de Barcelona, reg. 12 Graciarum, f. 35: 2 de juliol de 1389.

12. F. CARRERAS CANDI, *Les obres de la catedral de Barcelona*, «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», VII (1913), 126.

2

[Barcelona, 18 de maig de 1356.]

Petrus, etc...

Fideli de officio thesaurarie nostre Guillelmo ces Cases. Salutem et gratiam.

Dicimus et mandamus vobis quatenus ex pecunia que est vel erit penes vos, tam ex resta sexaginta millem librarum dudam nobis concessarum per Generalem Cathalonie, ex restis illorum qui aministrarunt aliqui pro armatis nostris tribuatis et solvatis Bernardo Rocha, sculptori Barchinone, viginti octo libras et sexdecim solidos barchinonenses, quas nos sibi debemus cum alia litera nostra, datam Barchinone, septima die octobris, anno a Nativitate Domini .m^o.ccc^o.l^o. quinto, pretextu cuiusdam currum per eum facti quando fecimus benedici et erigi nostrum regale vexillum pro viagio Sardinie, ut in dicta littera continetur. Quaquidem quantitatem sibi super predictis restis, cum presenti assignamus.

Recuperando facta solucione, presentem et dictam litteram cum apocha de soluto.

Nos enim precipimus magistro rationali curie nostre, aut alii cuicumque a nobis de predictis compotum audituro, quod nobis sibi restituente presentem et dictam litteram cum dicta apocha, dictam pecunie quantitatem in compoto nostro recipiat et admitat.

Data Barchinone .xviii. die madii, anno a Nativitate Domini .m^o.ccc^o.l^o. sexto. Visa Iacobus.

Ferrario de Magarola, mandato regio
factam per Thesaurario.

ACA, reg. 1327, f. 45.

3

[Barcelona, 29 de novembre de 1364.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consallers, scrit en Barchinona a .xxix. de noembre del any .m.ccc.lx.iiii. a N Bernat Rocha, mestre major de la obra de la Seu, los quals li són estats tatxats per los dits honrats consallers ab consell de prohòmens, per molts trabaylls que havia sostenguts per la ciutat en dictar la roda o nora qui servex a traure la terra dels valls qui's fan en la dita ciutat, segons que en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpocha feta en poder del dit notari, lo dia e any damunt dits, largament és contenguti^a. libra, .x. sous.

AHCB, Clavaria, vol. 6, any 1365, f. 123v.

4

[Barcelona, 12 de maig de 1367.]

Die mercurii .xii^a. die madii anno predicto [1367].

Ego Bernardus Roca, magister maior operis Sedis Barchinone, constituo te ordino vos Petrum Moragues, magistrum ymaginum, civem dicte civitatis,

socium [m]eu[m] in opere sepulture incliti domini infantis Raimundi Berengarii, Comitis Impuriarum et inclite domine Marie Alvares, eius consortis, procuratorem meum certum et specialem ad petendum, exigendum et recipiendum pro me et nomine meo, quicquid michi debetur et debebitur eciam in futurum pro operibus supradictis seu altero eorundem. Et ad faciendum apocam seu apocas et cessiones de hiis que receperitis. Et solvendum pro me, nomine meo, omnes et singulas pecunie quantitates per nos debitas et debendas occasione ipsorum operum. Et apocam seu apocas de hiis qui solverit et fieri faciendum et recipiendam. Et ad faciendum omnia alia, etc.,ix^a. die aprilis. Raimundus de Villafranca.

Testes: Guillelmus de Prato, beneficiatus in palacio regali et Raimundus Cudina, civis Barchinone.

AHPB, Ramon Massana, llig. 1, manual any 1367.

5

[Barcelona, 18 de maig de 1367.]

Die martis .xviii^a. die madii anno predicto [1367.]

Nos Petrus et Bernardus Martini, lambardi, cives Barchinone P[etrus Arus], socii in opere palacii domini regis cum Bernardo Roca, magistro maiore operis Se[dis] Barchinone, Guillelmo Martini et Petro Lopeti, ab istis habentes plenum posse de hiis et aliis prout constat per instrumentum procuracionum factum in posse Francisci Fornerii, confitemus et recognoscimus vobis Iacobo Mulnerii, lambardo, civi dicte civitatis, quod.

AHPB, Ramon Massana, llig. 1, manual any 1367. Aquest document apareix ratllat en el protocol.

6

[Barcelona, 18 de maig de 1367.]

Ego Iacobus Mulnerii, lambardus, civis Barchinone, confiteor et [recognosco] Petro Arus, et Bernardo Martini, lambardibus, civibus dicte civitatis, procuratoribus a Bernardo Roca, magistro maiori operis sedis Barchinone, Guillelmo Martini et Petro Lupeti, prout constat per instrumentum procuracionum factum in posse Francisci Fornerii, quod tradidistis michi ad meam voluntatem quatuordecim libras et .xviii. solidos Barchinone pro quibus vendidi vobis es finestres ad opus eiusdem operis domini regis. Et ideo.

Testes: Bernardus de Carraria, scriptor et Ferrarius Guantarda, sutor, civis Barchinone.

AHPB, Ramon Massana, llig. 1, manual any 1367.

7

[Barcelona, 22 de maig de 1367.]

Die sabbati .xxii. die madii anno predicto [1367].

Ego Bernardus Roca, magister maior operis sedis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Petro Moragues, magistro ymaginum, civi dicte civitatis, quod in omni lucro quod Deus dederit in operi palacii domini regis parciarum nobiscum, videlicet in quinta parti michi pertinenti factas inde .v. partibus aliis vero sociis remenentibus quatuor partibus eis retentis, vos autem teneamini si forte abserit tenere et tornare nostram partem nobis pertinenti siquid in perdicione contigere evenire.

Et pro hiis complendis, obligo bona mea, etc. Ad hec ego dictus Petrus Moragues, convenio et promitto vobis quicquid dicta sunt superius attendam, prout suptus continetur.

Et pro his complendis obligo bona, etc.

Testes: Gabriel Sala et Bernardus de Carraria, scriptores Barchinone ac Petrus Serra, parrochie Sancti Iuliani del Fou.

AHPB, Ramon Massana, llig. 1, manual any 1367.

8

[Barcelona, 30 d'agost de 1367.]

Die lune .xxx^a. die [a]ugusti anno predicto [1367].

Nos Bernardus Roca, magister operis sedis Barchinone, Guillelmus Martini et Petrus Luppeti, lambardi, cives Barchinone, confitemur et recognoscimus vobis Petro Aruç et Bernardo Mart[in]i, lambardis, procuratorem, etc., ut supra, inxxix. die marcii, super illis tribus m[illem] mongentis solidos Barchinone, etc., per nos receptis ex illis .xxxii. milibus et n[on]gentis solidis qui nobis tamen restabant ad solvendum de illis .xl. milibus, etc.

Testes: Berengarius Fritos, presbiter beneficiatus in ecclesia Sancte Marie de Pinu, et Petrus Vilella, sutor, Ferrarius Gantarda et Petrus Massili, sutores, cives Barchinone.

Cancellata de parti in voluntate .xxvii. die novembris anno predicto, presentibus testes Ferrario Gantarda et Petro Massili, sutoribus Barchinone.

AHPB, Ramon Massana, llig. 1, manual any 1367.

9

[Barcelona, 13 de gener de 1369.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consallers, scrit en Barchinona a .xiii. dies de janer del any .m.ccc.lxix., aN Bernat Rocha, mestre major de la obra de la Seu de Barchinona, en paga prorata d'aquellas .cxxxv. lliures qui per la dita ciutat li són stades promeses per complir e rasar la volta de la font de Sent Just e per empahimentar aquella, e per moltes altres coses que aquí deu fer per rahó de la obra de la dita font, segons que appar en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpochal. lliures.

AHCB, Clavaria, vol. 8, anys 1368-1369, f. 81v.

10

[Barcelona, 6 de març de 1369.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consallers, escrit en Barchinona a .vi. dies del mes de març del any .m.ccc.lxix., a·N Bernat Rocha, maestre major de la Seu de Barchinona, d'aquellas .lx. lliures qui li restaven a pagar d'aquellas .cxxxv. lliures, qui li foren promeses per complir e resar la volta de la font de Sent Just e per empahimentar aquella, e moltes altres coses que deu fer aquí per rahó de la dita font, segons que appar en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpochaxxv. lliures.

AHCB, Clavaria, vol. 8, anys 1368-1369, f. 86.

11

[Barcelona, 23 de juny de 1369.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consellers escrit en Barchinona a .xxiii. de juny del any .m.ccc.lx.viii. a·N Bernat Rocha, mestra major de la obra de la Seu de Barcelona, ço és, de .i.^a part .xxxv. lliures que li romanien a pagar d'aquelles .c.xxxv. lliures que li foren promeses per acabar la font de Sent Just.

Item, d'altre part .iiii. lliures, .viii. solidos que li havien tatxades per .viii. setmanes que fo sobrevedor dels picadors que picaven la pera de la dita font en remuneració de sos trebaylls.

Item, .i.^a lliura, .xviii. sous, .vi. diners que li havien tatxades en ajuda de les messions per ell fetes en la escala que ha feta en la dita font per escurar aquella ab larnes de ferra quiry és entrat segons que appar en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpochaxli. lliures, .vi. sous, .vi.

AHCB, Clavaria, vol. 8, anys 1368-1369, f. 131v.

12

[Barcelona, 12 de setembre de 1369.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consellers, escrit en Barchinona a .xii. dies de setembre del any .m.ccc.lxix., a·N Bernat Rocha, mestra major de la obra de la Seu de Barchinona, les quantitats següents, so és, .l.xxx.viii. sous, .vi. diners qui a ell són deguts per .xxi.^a cana de clavagera que'l dit Bernat ha fetes ab argamassa per rahó de la aygua de la font qui distillarà a la plassa del Blat. E .xx. solidos, per .x. canes de pahiment que hi ha fetes. E .xxx.iii. sous per .viii. canes de clavagera quey ha fetes. D'altra part en esmena de .i. pou qui era d'En Ubach, les quals coses ha fetes ultra la obra de la dita font e no'y ere tengut perquè li an manada fer esmena e satisfacció, segons que appar en lo dit albarà lo qual cobre ensemps ab àpochavii. lliures, .i. sou, .vi.

AHCB, Clavaria, vol. 8, anys 1368-1369, f. 151.

13

[Tortosa, 21 de gener de 1370.]

Lo rey.

Sapiats que nós estants en lo palau del archabisbe de Saragoça foren cremades algunes cases del dit palau per mal regiment de les companyes qui y eran.

E com lo dit archabisbe vulla tornar les dites cases molt pus belles que d'abans no eren, e en açó entre'ls altres haia mester-vos en lo dictament e ordonament de les dites cases.

Per çous deim e manam que encontinent, vista la present, tots afers lexats, vingats al dit archabisbe per dictar e ordonar la obra de les dites cases, en la qual podets entendre per dos mesos tan solament, car de més temps no us dam licència.

Dada en Tortosa, sots nostre segell secret a .XXI. dies de janer del any .M.CCC.LXX. Guillelmus de Palou.

Fuit missa Petro Rocha.

Dominus rex mandavit michi
Bernardo Michaelis.

ACA, reg. 1226, f. 110.

14

[Barcelona, 29 de juliol i 2 d'agost de 1370.]

Item, done e pague ab albarà del dit honrat En Jacme Burgués, conseller e bossier aquest any de la ciutat, scrit en Barchinona a .XXIX. dies de juliol del any .M.CCC.LXX., a N Bernat Rocha, mestra maior de la obra de la Seu de Barchinona, los quals per los dits honrats consellers li foren tatxats per salari seu dels treballs per ell sostenguts en fer alçar la picha hon raja l'aygüa de les fonts dins la casa del aljub de la font de la plaça de sent Jacme, e lo espirall qui és prop lo forn dels Archs, axí com apar en lo dit albarà, lo qual cobre. E los quals li pague a .II. dies d'agost del dit anyII. lliures, .XV. sous.

AHCB, Clavaria, vol. 9, any 1370, f. 150.

15

[Barcelona, 10 i 12 de setembre de 1370.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consellers scrit en Barchinona a .X. dies de setembre del any .M.CCC.LXX., a N Bernat Rocha, mestre de cases, ciutadà de Barchinona, les quals deu convertir en la obra de manar la aygüa al palau del senyor rey, d'aquells .IIII^m. solidos, los quals la dita ciutat ha donats en ajuda de les despeses per lo dit senyor rey faedores en manar la dita aygüa al dit palau, axí com apar largament en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpocha. E los quals li pague a .XII. dies de setembre del dit any. E avi letra del senyor rey datada

Barchinona a .v. de setembre del any .M.CCC.LXX., ab lo qual lo dit senyor mana que tots los dits .IIII.^m sous fossen liurats al dit Bernat Rocha, la qual letra és cobrada ab la derrera paga escrita en lo .XVe compte après següent en .XXXVI. cartes.

AHCB, Clavaria, vol. 9, any 1370, f. 164v.

16

[Barcelona, 12 de novembre de 1370.]

Item done e pague ab albarà dels dits honrats consellers scrit en Barchinona a .XII. dies de noembre l'any .M.CCC.LXX., a N Bernat Rocha, mestra de la obra de la Seu de Barchinona, rebent en nom del senyor rey en ajuda de les despeses per lo dit senyor rey faedores en amanar l'aygua qui entre en Barchinona al seu palau, d'aquells .IIII.^m sous que la dita universitat al dit senyor rey graciosament atorgà per la dita obra, axí com pus largament appar en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpocha. E los quals li pague a .VIII. dies del dit mes de noembre. E aví letra del senyor rey datada en Barchinona a .v. de setembre del any damunt dit, ab la qual lo dit senyor mana que tots los dits .IIII.^m sous fossen liurats al dit Bernat Rocha, la qual letra és cobrada ab la derrera paga escrita en lo .XVe compte après següent en .XXXVI. cartesL. lliures.

AHCB, Clavaria, vol. 9, any 1370, f. 180v.

17

[Barcelona, 28 de gener i 9 de febrer de 1372.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consellers, scrit en Barchinona a .XXVIII. dies de janer l'any .M.CCC.LXXII., a N Bernat Rocha, mestra maior de la obra de la Seu, e mestra de la obra del trestellador de la aygua qui entra en la dita ciutat, les quals li foren bestretes del salari a ell degut e devedor per la dita obra del dit trestallador, segons que appar en lo dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpocha. E les quals li pague a .VIII. de febrer del dit anyX. lliures.

AHCB, Clavaria, vol. 10, anys 1371-1372, f. 59v.

18

[Barcelona, 3 i 13 de setembre de 1372.]

Item, done e pague ab albarà dels dits honrats consellers, scrit en Barchinona a .III. dies de setembre l'any .M.CCC.LXXII., a N Bernat Rocha, mestra maior de la Seu, al qual restaven a pagar per los dits honrats consellers a compliment d'aquelles .XXXV. lliures qui li són stades tatxades ésser donades per satisfacció dels jornals e treballs que ha mesos e sostenguts en la obra del trestellador qui s'és fet en la plaça de Santa Anna per la aygüa de les fonts de la ciutat e de la claveguera del dit trestellador

qui va a xaugar al Portal de la Boqueria, depany que'l dit trestellador fo comensat tro que la dita obra fo acabada. De les quals .xxxv. lliures ha haudes ja lo dit Bernat Rocha, .x. lliures, ab altre albarà, e romanien-li a pagar la present quantitat segons que appar en lo desús dit albarà, lo qual cobre ensemps ab àpocha, e les quals li paga a .xiii. de setembre del dit anyxxv. lliures.

AHCB, Clavaria, vol. 10, anys 1371-1372, f. 108v.

19

[Barcelona, 8 de febrer de 1380.]

Petrus, etc.,
Fideli consiliario et thesaurario nostro Petro de Vallo. Salutem et gratiam.

Dicimus et mandamus vobis quatenus de peccunia curie nostre, que est vel erit penes vos, solvatis fideli magistro operum nostrorum Bernardo Rocha, quinquaginta libras barchinonenses, quas sibi dari providimus cum presenti, quam facta solucione recuperitis cum apocha de soluto.

Datam Barchinone, sub nostro sigillo secreto .viii. die february, anno a Nativitate Domini .m^o.ccc^o.l.xxx^o. Rex Petrus.

Bernardus Michaelis, mandato regio facta
per Manuelem d'Entença consiliarii et promotoris

ACA, reg. 1267, f. 22v.

20

[Saragossa, 8 de desembre de 1380.]

Lo rey.

Per tal com l'asgleya de Sent Salvador d'aquesta ciutat és en punt de caure, e per consegüent ha mester reparació, nos scrivim a N Rocha, que tots affers lexats venga açí per dar-li son consell.

Perquè us pregam que per honra nostra sofrats e donets loch que'l dit En Rocha vengue açí.

Dada en Saragoça, sots nostre segell secret, a .viii. dies de deembre del any .m.ccc.l.xxx. Narcissus promotoris.

Dirigitur consiliariis et probis hominibus Barchinone

Dominus rex mandavit michi

Bernardo Michaelis

ACA, reg. 1270, f. 13.

21

[Saragossa, 8 de desembre de 1380.]

Lo rey.

Sapiats que en la esgleya de Sent Salvador d'aquesta ciutat és en punt de caure, sobre la qual cosa és necessari vostre consell.

Perquè us manam que tantost vista la present, tots affers lexats, vingats ací.

Certificant-vos que l'archabisbe de Saragoça vos farà pagar entegrament tota la messió que farets, entrò que vós us en siats aquí tornat. E ultra açò es satisfaran vostres treballs.

Dada en Saragoça, sots nostre segell secret, a .VIII. dies de deembre del any .M.CCC.LXXX. Narcissus promotoris.

Dirigitur Petro Rocha, operario maiore sedis Barchinone

ACA, reg. 1270, l. 13.

22

[Barcelona, 30 d'agost de 1385.]

Die mercurii .xxx. die augusti anno predicto [1385.]

Instrumentum procuracionis factum per Bernardum Rocha, Petrum Arus, Arnaldum Barges, magistros domorum, cives Barchinone, Iacobo de [V]ivers, ad habendum et recipiendum illos florenos quos eis adjudicati fuerunt super questione que vertabantur inter dominam abbatissam sancti Petri et aliquos terratenentes.

Testes: Raimundus de Plano, olim sartor, Franciscus Roberti, notarius, et Raimundus de Gaiano, scriptor.

AHPB, Joan de Soler, llig. 1, manual anys 1384-1385.

23

[Barcelona, 4 de juny de 1388.]

.IIII. die iunii, anno a Nativitate Domini .M.CCC.LXXX.VIII.

Infrascripta relacionem fecerunt venerabiles Anthonius de Fornells, canonicus, et Petrus Iserni, beneficiatus in sede Barchinone, comissioni per reverendum dominum episcopum Barchinone, assignati ad videndum reparacionem necessariam fieri in hospicio rectorie ecclesie santi Andree de Palomario, diocesis Barchinone, quod hospicium, ut dicitur, ruinam minabatur culpa venerabilis Raymundi Ianuarii, quondam predecessoris illius, qui nunc ipsius rector existit, et illaque in dicto hospicio reparanda existint, et quantitates pecunia que ad faciendum ipsius reparacione sunt necessarie sunt hec que sequitur et iuxta relacionem que relato super facta per modum sequentem.

Unde nos Anthonius de Fornellis, et Petrus Iserni, predicti, cum humili et debita reverencia recipientes comissiones predictam adiunctis nobis discretis Bernardo Roqua et Bernardus Moragues, magistris in hoc usquem spertis personaliter accesimus ad dictum hospicium, die prima mensis iunii anni eiusdem, et recepto iuramento in manibus nostris ad eisdem magistic et oculis propriis, omnes reparaciones ipsi et nos subicientes in veritate reperunt vobis aprobantibus, quem reparaciones infrascripti in dicto hospicio sunt necessariem :

Primerament, atrobam que en lo front del alberch, fa a reparar la cantonada devés sol ponent, ab fonamens qui són del dit front. Pot costar estimat per los mestresx. lliures
Item, hatrobam lo forn qui és après en la casa, en la qual ha moltes reparacions necessàries, stimades per los dits mestresxxx. lliures
Item, atrobam, dins lo portal, lo sostre de la entrada qui fa fer de nou, stimatii. lliures
Item, atrobam lo sostre de .i. ^a . casa primera en la entrada a mà esquerra, qui fa a reparar, stimat ab reparament de les peretsv. lliures
Item, hatrobam que .i. ^a . casa primera de la entrada a mà esquerra .i. ^a . biga trencada, e alcuna reparació en les perets, stimatiii. lliures, .vi. sous
Item, atrobam la primera casa del celler, hon stan los cups, .ii. ^{es} . biges trencades, a raó de .xv. sous, ab posar, fou stimatii. lliures, .x. sous
Item, dins lo celler ,hahun stan les bótes, trobam .i. ^a . bigua trancada, e reparació de la peret del dit celler, stimat.iii. lliures, .v. sous
Item, hatrobam dins lo receller, qui són .ii. ^a . cases, que ha mester .i. sostre e cantons, e peu de tàpies, stimadesv. lliures, .x. sous
Item, hatrobam dins la casa del pos (?) ab .i. corral que fan a sotspedrar les perets, stimadesx. lliures
Item, atrobam en les rereables, .iii. bigues trencades, e les perets qui fan a refferir, stimatii. lliures, .iiii. sous
Item, atrobam les perets de la privada e de la cambra principal qui fan a reparar ab aquela cambra del vicari, stimatvi. lliures
Item, atrobam que avia mester reparació en les perets foranes del alberch devés sol ixent, stimatiii. lliures
Item, atrobam que les perets del ort o tàpies fan a reparar e posar bruch, fon stimatiii. lliures, .x. sous
Item, atrobam en los porxos .iii. bigues e reparació del sostre, stimatiii. lliures, .iiii. sous

Item, atrobam en la dispensa .I ^a . biga trencada, e reparar la tauladaI. lliura, .XIII. sous
Item, atrobam .I ^a . casa pres la dispensa o rebost, que ha mester reparació de bigues e de perets, stimadesIII. lliures, .VI. sous
Item, atrobam en la casa de la scrivania .I ^a . biga qui és caval fust trenquada e altres reparacions.III. lliures, .XVII. sous
Item, atrobam en .I. porxo qui mira lo coral dells porchs, per repararII. lliures
Item, atrobam en la cambra del vicari que ha mester I ^a . biga, ora peret ab alcuna reperació, stimada.II. lliures
Item, atrobam en la euyna .II. bigues trencades e .II. perells de portes, stimat.II. lliures, .X. sous
Item, atrobam per totes les teulades que eren necessàries .M. teules, e ab mans de mestres, fon stimades.VI. lliures
Suma.CXIII. lliures, .XV. sous

Arxiu Diocesà de Barcelona, registre II Graciarum, anys 1387-1389, f. 70^v

24

[Barcelona, 23 de juliol de 1388.]

Instrumentum apoche factum per Bernardi Rocha, magister operis sedis Barchinone de .XLV. florenos. f. I^v.

ΔHPC, Joan de Soler, llig. I, manual anys 1388-90.

JOSEP M.ª MADURELL I MARIMON

Arxiu Històric Notarial, Barcelona.